

İMANDA TAKLİT

-İmana Götüren Nedenlerde Taklidin Zorunluluğuna Karşın
Bir Şuur Olarak İmanda Taklidin Olanaksızlığı-

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No | General Publication Number: 1650

FCR Sertifika no | Certificate Number: 46550

ISNI: 0000 0004 4657 1968

ROR ID: ror.org/00zznvq98

Kitabe Yayınları

Yayın No | Publication Number: 130

Kitap Adı: İmanda Taklit -İmana Götüren Nedenlerde Taklidin Zorunluluğuna Karşın Bir Şuur Olarak İmanda Taklidin Olanaksızlığı-

Book Title: Imitation in Faith -The Impossibility of Imitation in Faith as a Consciousness in Opposition to the Necessity of Imitation in the Reasons Leading to Faith-

ISBN: 978-625-5654-01-4

DOI: doi.org/10.70458/fcr.9786255654014

Yazar | Author: Bayram ÇINAR | orcid.org/0000-0002-4886-7610

Kurum | Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

ROR ID: https://ror.org/019jds967

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book – Monograph

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 128

Yayın Tarihi | Publication Date: Temmuz | July 2025

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: HRH | İslam Mezhepleri ve Tarikatları | Religious groups: İslam

BISAC: REL037000 | Din / İslam | Religion / İslam

THEMA: QRAM | İslam | İslam

LC: BP166 | İman ve İnanç | Faith (İman) in İslam

Atf Bilgisi | Cite as: Çınar, Bayram. *İmanda Taklit -İmana Götüren Nedenlerde Taklidin Zorunluluğuna Karşın Bir Şuur Olarak İmanda Taklidin Olanaksızlığı-*.

Ankara: Kitabe Yayınları, 2025.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

İMANDA TAKLİT

-İmana Götüren Nedenlerde Taklidin Zorunluluğuna Karşın
Bir Şuur Olarak İmanda Taklidin Olanaksızlığı-

Ankara 2025

Yazar Hakkında | About the Author

Doç. Dr. Bayram ÇINAR

1971'de Elazığ'da doğdu. Orta ve lise eğitimini Malatya Akçadağ Anadolu Öğretmen Okulu'nda, lisans eğitimini Ankara İlahiyat Fakültesi'nde 1996 yılında tamamladı. Yüksek lisansını aynı fakültede 2006 yılında bitirdi. 2019 yılında Ankara Yıldırım Beyazıt İslami İlimler Fakültesi'nde doktorasını tamamladı. Hâlen Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde görev yapmaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Bayram Çınar was born in 1971 in Elazığ. He completed his secondary and high school education at Malatya Akçadağ Anatolian Teacher School and graduated from Ankara University Faculty of Theology in 1996. He completed his master's degree at the same faculty in 2006 and his Ph.D. at Ankara Yıldırım Beyazıt Faculty of Islamic Sciences in 2019. He is currently working at Nevşehir Hacı Bektaş Veli University Faculty of Theology. He is married and has two children.

Kitap Hakkında

İmanda Taklit

-İmana Götüren Nedenlerde Taklidin Zorunluluğuna Karşın
Bir Şuur Olarak İmanda Taklidin Olanaksızlığı-

Din, mahiyeti itibariyle bir şuur çağrısıdır. Buna karşılık, taklit; bireyden şuursuz bir takip bekler. Oysa din, insanı yükümlülük bilinciyle donatmayı hedeflerken; taklit, bu yükümlülüğün gereklerini sorgulamaksızın yerine getirmeyi ifade eder. Bu yönüyle, dinin bireye yüklediği bilinçli kabul sorumluluğunu ihmal eden taklit tutumu, İslam düşünce tarihinde yerilmiş ve mukallidin imanının geçerliliği meselesi tartışmaya açılmıştır.

İslam teoloji geleneğinde bu meseleye dair farklı ekoller, taklidin dini bir şuur içerip içermediği noktasında farklı yaklaşımlar sergilemişlerdir. Nitekim vahyin doğrudan telkin ettiği ilkeleri uygulamayı dindarlığın özü olarak gören ve peygamberden görülen edimleri şeklen tekrar etmeyi dinin ta kendisi kabul eden bazı anlayışlar, dini bir anlamda taklide indirgemıştır. Buna mukabil, imanın özü itibariyle bilinçli bir tasdik fiili olduğunu savunan bazı kelâm ekolleri, bu gerekçeyle mukallidin imanını sahih görmemiştir. Öte yandan, her iki tutumu da mutlaklaştırmayan ve konuya ara çözüm önerileri getiren yaklaşımlara da İslam ilmi mirasında rastlanmaktadır.

Konuyla ilgili olarak bugüne kadar birçok tez, kitap ve makale kaleme alınmış; bu bağlamda oldukça zengin bir literatür ortaya çıkmıştır. Ancak söz konusu literatürde tartışmaların dayandığı kavramsal zeminin yeterince tutarlı olmadığı yönünde de ciddi eleştiriler mevcuttur. Yapılan çalışmaların büyük bölümü, imanın ve taklidin tanımlarını esas alarak bu çerçevede değerlendirmelerde bulunmuştur. Bizim çalışmamız ise, bu temel tanımları ihmal etmeksizin; fakat onlarla

yetinmeksizin meseleye daha derinlikli bir bakış sunmayı hedeflemektedir.

Bu bağlamda çalışmamızda, sadece “iman” kavramının sözlük anlamı yahut kelâmî tanımlarıyla yetinilmeyecek; bunun ötesinde, “bir kalp fiili olarak iman”ın doğasına dair çözümler de yapılacaktır. Bu yaklaşım, bizi kelâmî tartışmaların ötesine geçerek, imanı bir olgu olarak değerlendirmeye ve felsefi zeminde ele almaya sevk etmektedir. Aynı zamanda İslam teologlarının bu meseleye dair ulaştıkları hükümleri hangi yönetsel ve düşünsel çerçevede temellendirdikleri de çalışmamızda yer bulacaktır.

Bu itibarla, çalışmanın bibliyografyası önceki araştırmalarla büyük ölçüde örtüşse de ulaşılan sonuçların yöntem ve yorum farkı sebebiyle belirgin biçimde ayrışacağı kanaatindeyiz. Zira tartışmaların neticesi, sadece ele alınan metinlere değil; o metinlerin nasıl yorumlandığına ve hangi metodolojiyle tahlil edildiğine doğrudan bağlıdır.

Anahtar Kelimeler: Kalam, İman, Taklid, Tahkik, Mukallid.

About the Book

Imitation in Faith

-The Impossibility of Imitation in Faith as a Consciousness in Opposition to the Necessity of Imitation in the Reasons Leading to Faith-

Religion, in its essence, is a call to consciousness. In contrast, *taqlid* demands an uncritical following from the individual. While religion seeks to equip the human being with a sense of responsibility and moral awareness, *taqlid* entails fulfilling religious obligations without questioning their underlying rationale. In this regard, *taqlid*-which neglects the conscious acceptance required by religion-has been subject to criticism throughout Islamic intellectual history, and the validity of the *muqallid*'s faith has become a matter of theological debate.

Within the Islamic theological tradition, various schools have approached this issue differently, depending on whether *taqlid* involves genuine religious consciousness. Some schools have reduced religion to *taqlid*, perceiving religiosity as the faithful repetition of prophetic practices or the mere enactment of divinely revealed instructions. On the other hand, schools that define faith (*īmān*) essentially as a conscious act of affirmation have consequently denied the validity of faith acquired through *taqlid*. However, the tradition also includes intermediary approaches that seek to reconcile the two extremes through more nuanced formulations. Numerous theses, books, and scholarly articles have been written on the matter, and one may speak of a rich and diverse body of literature concerning the faith of the *muqallid* in the Islamic tradition. Nonetheless, it must be noted that the conceptual foundation upon which these discussions are built is not always methodologically sound. Most existing

studies have taken the definitions of faith and *taqlid* as their primary analytical framework. Our study, while acknowledging these definitional foundations, aims to go beyond them and offer a more profound examination of the issue.

Accordingly, this research will not limit itself to lexical or traditional theological definitions of *īmān*, but will also seek to analyze the nature of faith as an internal act of the heart. This approach encourages a move beyond the confines of classical theological polemics, allowing for the treatment of faith as a lived phenomenon and subjecting it to philosophical analysis. At the same time, the study will explore the methodological and epistemological premises upon which classical Muslim theologians grounded their judgments regarding this issue.

Thus, although the bibliography of this work may largely overlap with prior research, it is evident that the conclusions reached will differ significantly. This divergence arises not from the sources themselves, but from the distinct hermeneutical and methodological approaches adopted in the interpretation and analysis of those sources.

Keywords: Theology, al-Īman, al-Taqlīd, al-Tahkīk, al-Muqallid.

İçindekiler

Giriş	11
1. Anahtar İki Kavram Olarak “ <i>Tahkik</i> ” ve “ <i>Taklit</i> ”	19
2. İman ve Taklit Kavramlarının Oluştığı Kültürel ve Tarihsel Zemin	29
3. Dindarlaşmanın Doğası ve Taklit ile Kurulan Doğal İlişki	47
4. Bir Şuur Hali Olarak Tahkik Dindarlığından, Kurumsal Mukallid Dindarlığına	55
5. İslam’da Taklit Felsefesi	63
6. İmanda Taklidin Felsefi İmkânı	73
7. Kişinin İmanda Mukallid Olmasının İmkânı	81
8. Taklidi Red ve Tahkike Çağrılarının Doğurduğu Sosyolojik Enkaz	91
9. Dinde İçtihadın İmkânı ve Taklidin Hükümü	97
10. İslam Mezheplerinin Taklide İlişkin Görüşleri	105
Sonuç ve Öneriler	111
Kaynakça	117
Dizin	125

